

El pou del vernís

Butlletí
d'informació

Editorial

Voldríem donar-vos les gràcies, amb la vostra resposta, a les propostes que us fem des del Grup d'Estudis i feu que el nostre esforç sigui plenament recompenat.

Sentim que anem creixent: en el que portem d'any 8 persones noves han volgut formar part del nostre Grup, sense patir cap baixa.

Aquest any també ens varem proposar estar presents en la commemoració del 1714, volíem, com a Grup d'Estudis, donar una visió el més rigorosa possible d'aquells fets tant lamentables, cosa complicada quan hi ha sentiments pel mig. Hem donat veu a un combatent de la guerra civil que també va fer història des de Esplugues. No ens hem oblidat dels 50 anys de la Secció Sardanista de l'Avenç, amb els que ens uneix un gran afecte.

Les sortides culturals les preparem amb molta cura, creiem que han de ser instructives i amenes. La nostra col·laboració amb l'Institut Ramon Muntaner aquest any també ha estat molt especial, ja que ha participat com a conferenciant al RECERCAT una sòcia del Grup d'Estudis.

Per sort cada dia estem més informats de tots els fets que es produeixen gràcies a l'Internet, però no deixarem de banda les persones que prefereixen uns altres canals de comunicació. Per acabar us diré que les activitats que tenim previstes pel que queda d'any faran que us sentiu orgullosos de pertànyer al Grup d'Estudis.

Esplugues 1714 - II

Aportacions del veïnat d'Esplugues a la causa austriacista a partir de l'any 1708

Per Enric Alsinet

Seguint els esdeveniments històrics al nostre poble durant la Guerra de Successió, ens situem a inicis de l'any 1708 quan arriben a Esplugues dues cartes, l'una signada per els Diputats catalans i l'altre signada pel mateix Carles III demanant un donatiu al poble i, per aquest motiu, es tornà a convocar el Consell General del poble, l'acta del qual deia així:

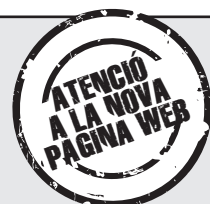
"Noverint universi et singuli quod die 9 maii de 1708 in Parrochia Ste. Marie Magdalenes de Splugues diocesis Barchinone; Los honors jurats de esta Universitat qui són Miquel Faura pagés i Lluís Casanoves masover convocat lo Consell general al so de campana segons us i costum en la plassa de la Esglesia per fi i efecte si volien pagar los espluguencs lo donatiu que demanen los fidelissims diputats de Catalunya com consta de una carta estampada de diada 23 de Janer de 1708 i d'altra carta del Rei Ntre. Sr. Carles Tercer que Deu guarde de diada 19 del mateix Janer en les quals demanen lo donatiu voluntari que es per quiscun mes 15 Ll. I 6 sous i lo any 173 lliures i 18 sous comensant a pagar des de 1er. De Janer del dit 1708 i com del sobredit ne demanen acta dits Srs. Diputats si ens obligam a pagar dit donatiu lo Consell de esta Universitat de Splugues ha resolt tot a una veu que tots estan contents a pagar dit donatiu conforme demanen les dites cartes de Sa Magestat que Deu guarde i de los Srs. Diputats i que de tot axó se'n fassa acta. Ita est et subscribo Philipus Subirà Rector et Notarius ut supra."

Havent llegit aquesta acta d'aquell Consell, trobem molt curiós el fet de que el poble ha resolt tot a una veu que tots estan contents a pagar dit donatiu de més de 173 lliures quan, set anys abans, en una situació similar, però amb Felip V com a rei, els nostres avantpassats espluguins

demanen una rebaixa del donatiu de 80 lliures a 70. Així i d'aquesta manera, podem recolzar-nos en la teoria de que Esplugues és un poble austracista, cosa que confirmarem més endavant veient la gran quantitat de contribucions que el nostre poble farà en favor de l'Arxiduc Carles III. Al 1709 trobem que Esplugues ha de satisfer una nova contribució, aquesta s'anomena Socors de Soldat, segons una acta que deia el següent:

"A 13 de desembre de 1710, Domingo Fernandez ha sentat plassa de soldat per lo terme de Esplugues per tot lo temps que Sa Magestat que Deu guarde lo haurà de menester; donant-li cinc reals de socorro cada dia que lo poble entregará al dit Sr. Rei Comensará a corre tot lo temps que estarà en servei o campanya donant-li dos reals per ell i tres reals que seran per les armes que li entregarán i quan torni les armes que seran lo complement dels dits cinc reals cada dia i si moris dit Domingo i tornant les armes al poble, dels tres reals de cada dia que li tocaven vol que lo Sr. Rector li diga Misses i si lo poble no cobra les armes de les tres parts del diner que lo poble li deurà del dit socorro vol que 2 parts se tornen al poble i la tercera part per Misses pera la seva anima. Ita est Felip Subirà Rector i Notari de Sta. Magdalena de Splugues."

Els espluguins de l'època, veient venir que haurien de satisfer noves contribucions van decidir fer un tall de repartiment de les contribucions

que s'havien de satisfer. D'aquesta manera cada veí pagava una quantitat en funció de la seva riquesa patrimonial, prova d'això és l'acta del Consell que es va celebrar per aquest motiu:

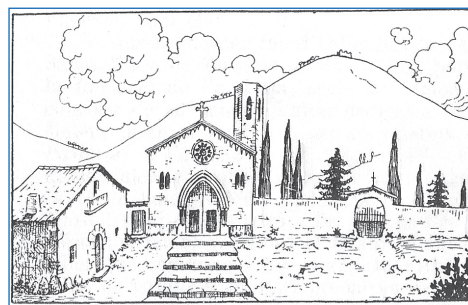
“Vuy a 26 de juny de 1710 en la rectoria de Sta. Magdalena de Splugues Bisbat de Barcelona. A instància dels honors Jurats del dit terme qui son enguany Pau Pi i Pere Romeu a so de campana segons us i costum se ha congregat lo Consell de dita Universitat i me han requerit a mi notari abaix escrit que prenguéis lo jurament i relació als Honors Jacinto Fatjó i Francesc Campreciós pagesos de St. Just i Pastor Desvern experts elegits i cridats per

los sobredits Jurats i consentiment del Sr. Veguer de Barcelona pera que dits experts amb jurament prestat en poder del Batlle qui es Pau Pi han feta la averiguació de les terres i habers de cada u dels habitants de Sta. Magdalena de Splugues a fi i efecte per arreglar los talls que es faran en dit terme per quan molts es queixaven i no volien pagar dits talls per considerar desiguals i així cada u pague per lo valor que te com es just pagar de aquí endavant, i en dita averiguació hi consta lo memorial que me han entregat dits experts en lo dia 25 de maig de 1710 lo qual es posat en lo armari de les demes escriptures. Lo valor de tota la heretat de cada propietari es lo següent:

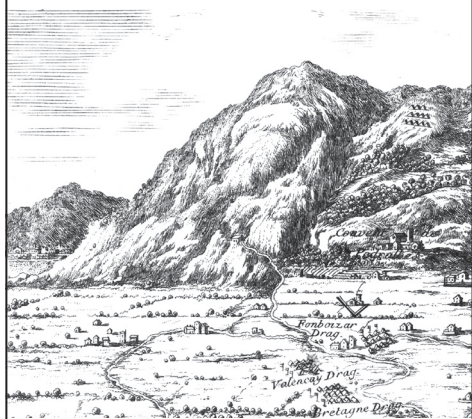
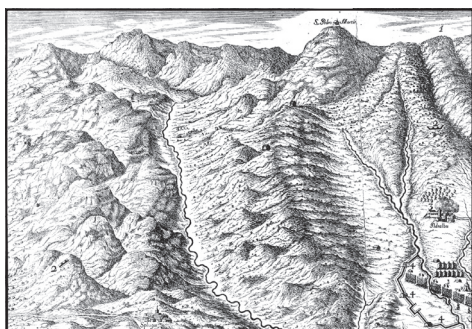
Les sobredites partides son lo valor de cada propietari tant de terres que tenen fora de terme d'Esplugues com de les del mateix terme i de totes les demes propietats així com de les del mateix terme i de totes les demes propietats així ho firmen i juran dits experts en presència i poder de mi Felip Subirà Rector de dita parrochia et ideo notari dia i any ut supra”.

No només això, sinó també, per evitar que els pagesos i propietaris de l'Esplugues del 1710, hagin de fer front a despeses tan crescudes, i aprofitant la situació que el Comte de Darnius de Picalqués ha marxat del poble tenint en compte que llavors era l'únic amb el privilegi de tenir carnisseria i hostal, els Jurats del nostre poble van tornar a convocar un Consell General del poble per demanar i aconseguir la facultat privativa per poder tenir aquests establiments i amb els beneficis fer front a les despeses comuns, però això ho veurem en un proper article (III) del Pou del Vernís.

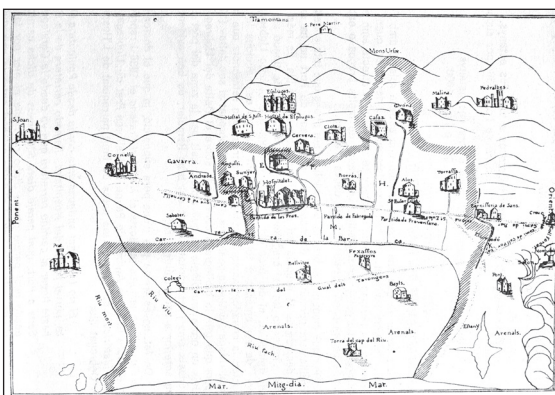
Primo Casa de Josep Ramoneda amb tota sa heretat val	15,800 lliures i 10 sous
Primo Casa del Comte Darnius de Picalqués	11,762 lliures i 10 sous
Primo Casa de Rafael de Cortada	10,562 lliures i 10 sous
Primo Casa de Pau Pi	8,750 lliures i 10 sous
Primo Casa de Josep Novell	8,700 lliures i 10 sous
Primo Casa del Hospital	7,317 lliures i 10 sous
Primo Casa de Francisca Amigan	7,150 lliures i 10 sous
Primo Casa de Felix Vidal	4,157 lliures i 10 sous
Primo Casa del Dr. Cervera	4,017 lliures i 10 sous
Primo Casa de Magi Carbonell	3,521 lliures i 5 sous
Primo Casa de Gervasi Bofill	3,485 lliures i 10 sous
Primo Casa de Joan Casas	2,947 lliures i 10 sous
Primo Casa de Pere Majoral	2,262 lliures i 10 sous
Primo Casa de Francesc Despujol	2,212 lliures i 10 sous
Primo Casa de Salvador Farrés	2,565 lliures
Primo Casa de Jacinto Faura	1,825 lliures
Primo Casa de Antoni Coll	1,425 lliures
Lo maset den Molinés o per ell Sever Boxeda	1,325 lliures
Les terres de Josep Pasqual de Vallvidrera	1,140 lliures
Simon Vià	900 lliures
Lluís Casanovas per lo propi seu	187 lliures

Dibuix ideal de la segona església parroquial i primera rectoria cap a l'any 1511.

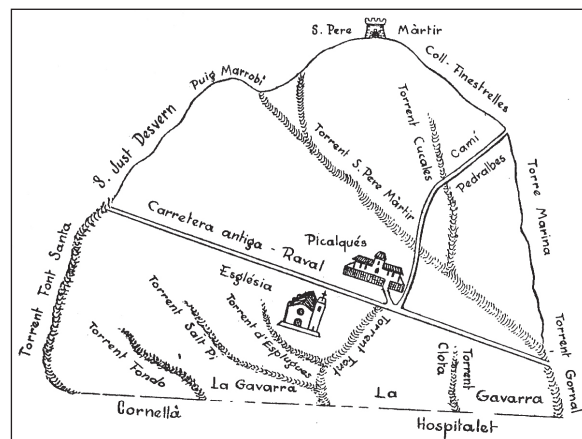

Representacions ideals del vessant de Sant Pere Màrtir a la zona d'Esplugues abans del segle XVIII

Representació vial aproximada d'Esplugues en el segle XVIII.

Representació aproximada de les masies durant el segle XVIII.

Puig Coca?: Parlem de filantropia, d'escola i de servei.

Per Josep Lluís Barrasa

A la dècada del 1960, el fenomen migratori era imparable. De les regions de l'interior i del sud de la península, arribaven onades de famílies buscant a les zones industrials de Catalunya el pa i el futur que no trobaven als seus pobles d'origen. A Esplugues, el barri de la Plana, juntament amb el de Can Vidalet, experimentà un fort creixement. Algunes famílies ocuparen com a habitatge les coves existents al Salt del Pi i d'altres barrancs de la vila.

La Plana deixaria de ser aquell somniat barri petitburgès, de menestrals de Barcelona que venien buscant tranquil·litat i aire net, de "casetes i hortets" en uns carrers rectes que volien imitar l'exemple barcelonès. Vingué la sempre present especulació. Es construïen cases, però no escoles ni serveis. A la Plana, des dels temps de la República, hi havia una petita escola al carrer Manel Riera, núm. 97, a l'alçada del carrer Espanya. Era una casa de dos pisos, com les de la majoria del barri. Els nens tenien la seva aula al pis de dalt, mentre les noies rebien classe a la planta baixa. Als anys 30, tot plegat, una delícia.

Als anys 60, però, en plena misèria de la dictadura franquista, quan el barri s'omplí de grues i sorolls, l'escola no es mogué. Més de 300 nens i nenes s'hi passaven el dia jugant al carrer per manca de places escolars. La mateixa inspecció d'ensenyament reconeixia l'any 1959, "la buena labor y sacrificio que ejerce la maestra de la escuela de niñas de La Plana, Dolores Barceló Escoda, para atender, de una manera digna de todo elogio, a su excesiva matrícula de niñas, en un local que reúne pocas condiciones pedagógicas". Es parlava de 95 nois en una aula i 90 noies en una altra, entre els 4 i els 13 anys! Aquest fet dóna una idea de l'abandó de l'educació per part dels poders públics de la postguerra.

Puig Coca: un nom i un gest de generositat ciutadana

Per què l'edifici que va ser escola durant molts anys, va portar i porta,

encara avui, el nom de Puig Coca? La història ens porta a l'any 1956. Un fet insòlit: **Jacint Aragonès Amorós** -no hem pogut trobar cap petjada d'aquest gran i anònim benefactor- va fer donació a l'Ajuntament d'un terreny per a fins escolars, a la memòria de la seva esposa. La Vida d'Esplugues recollia així la notícia: "El hecho -donar un terreny- es casi inédito en Esplugas, a pesar de las grandes fortunas y cuantiosos terratenientes que aquí han residido, nacido o negociado, y, por ello queremos realzarlo por lo que merece, simboliza y contrasta".

L'alcalde d'aquells anys de ferro, Luis Lorenzo Sanpedro, explicava com es va quedar d'estupefacte aquell dia: "Estábamos en nuestro despacho y nos anunciaron una visita: la de un señor que decía venir a hacer un regalo al Ayuntamiento. Nos extrañó -¿por qué no decirlo?- pues lo acostumbrado es que la gente venga a pedir, y le recibimos. Y, efectivamente, se trataba de un hombre de humilde condición que a costa de infinitos esfuerzos había adquirido unos pequeños terrenos en Esplugas y que, en nombre de su ya difunta esposa, los ofrecía al Municipio a título completamente gratuito. Lo aceptamos y pensamos que este rasgo merecía ser perpetuado. ¿Cómo? Dando el nombre de su esposa, **Josefa Puig Coca**, al primer Grupo Escolar que se inaugurara".

Puig Coca: una escola

Finalment, el dia 1 d'abril de 1964 -el dia que el règim recordava la seva victòria-, s'inaugurà l'escola Puig Coca. Les demandes eren tantes i tan urgents, que quan es va inaugurar, ja es preveia que seria insuficient per a les noves necessitats de la població. Poc després ho reconeixia la Junta Escolar: "La Escuela Graduada Josefa Puig Coca es insuficiente por tener la matrícula completa, por lo que resulta perentoria su ampliación, debido a las muchas viviendas que se están levantando en aquella zona y que paulatinamente va aumentando". A l'any següent, el

Ministeri d'Educació i Ciència aprovà l'ampliació de l'escola en 4 unitats més.

La primera directora de la nova Escola Graduada Puig Coca fou Dolores Barceló, la darrera mestra de la petita escola de la Plana. Va ser durant anys l'escola del barri i un centre molt apreciat per tots els veïns. Una escola petita, casolana, familiar, molt permeable, que alumnes i famílies consideraven com a cosa seva. Els mestres que hi treballaren la recorden amb enyorança. S'omplia de canalla tan punt s'obrien noves aules. Antics alumnes i pares fan memòria de Germán de Santos, que va ser director i encoratjador de la renovació pedagògica en els anys de la transició i primers anys 80. Germán aportava, a més a més, molta animació a les trobades de mestres a El Pati, el Centre de Recursos Municipal. L'edifici, però, no donava més de sí. Quan l'any 1981 s'inaugurà l'escola Folch i Torres, el barri respirà tranquil encara que l'escola quedà sentenciada.

La davallada de la natalitat dels anys 90 va afectar de ple la matrícula d'alumnes. La gent del barri propera a l'escola s'anà fent gran i l'equip de mestres, també. El tancament definitiu de l'escola Puig Coca es produí el juny de 1996.

Puig Coca: serveis

A l'actualitat, l'espai Puig Coca és un complex cívic i de serveis. Assistència Social i Atenció al Consumidor -entre d'altres- conviuen amb l'Escola de Música i de Ceràmica. He portat la meva néta, Nahia, a jugar als gronxadors del Petit Parc de l'Amistat. Li he volgut explicar que allò -fa molts anys- era el pati d'una escola. Ella, però, s'ha interessat més per empaitar una parella de coloms que s'acaronava sobre la cuidada gespa.

Què dirien ara aquells il·lustres ciutadans, Josefa Puig Coca i Jacint Aragonès, de la seva generosa donació? Quins sentiments sorgeixen dels avis i àvies d'avui, davant la que fou la seva escola en els anys d'infantesa d'ahir?

Notícies del Grup d'Estudis d'Esplugues

Eduard González Montardit, un bon amic i associat que ens va deixar el passat 8 de març

Tots voldríem deixar un bon record a l'hora de la mort, però l'Eduard ha excel·lit en aquesta realitat. Farmacèutic de professió, relacionat familiarment amb la vila d'Àger, es pot dir que tenia el cor en les terres de Lleida. Era un bon coneixedor de les guerres carlines que va haver de sofrir la seva enyorada vila d'Àger el segle XIX. Però era, tanmateix, un home d'un cor tan gran que també sabia regalar bondats a la vila d'Esplugues on vivia. Aquest era el sentiment que van saber transmetre la seva esposa i fills el dia que el vam encomanar definitivament a Déu. Ells també sabien que l'esperit de l'Eduard seguiria volant per les seves estimades terres lleidatanes, com aquella òliba que ens descriu a l'inici de la seva obra "Un farmacèutic d'Àger en la guerra dels carlins". En efecte, una òliba que guaitava des del niu tot el seu entorn. De la mateixa manera, l'Eduard contemplava tots aquells amics que l'estimàvem amb la mateixa intensitat. I aquesta és la raó per la qual mai no va escatimar una actitud generosa i oberta amb els qui es relacionava. Perdre gent així dol en el fons del cor. La seva partença és la darrera lliçó en la qual podem copsar molt millor la seva bonhomia.

Sortida a Folgueroles del Grup d'Estudis d'Esplugues: la realitat de Jacint Verdaguer

Quan el dissabte 24 de maig prop de 50 socis i simpatitzants del Grup d'Estudis vam visitar Folgueroles, vam tenir ocasió de conèixer la personalitat real del poeta Jacint Verdaguer, gràcies a les explicacions de les guies i a tot el que vam poder recollir de la extensa informació rebuda. La gran personalitat de Verdaguer ultrapassa el seu vessant sacerdotal, no mancat de nombrosos problemes personals reflectits en la seva atzarosa vida. Pot ser és aquesta una de les comeses del nostre Grup d'Estudis: conèixer la realitat de les personalitats del nostre país, és a dir, no eren ni millors ni pitjors sinó diferents i això fa que defugim la mitificació dels grans poetes o dels insignes patriotes. A més a més, aquesta nova presentació del personatge va anar acompanyada amb visites a l'església de Folgueroles, a l'ermita de la Damunt, a una excel·lent projecció històrica, a la visita del Museu Verdaguer, a unes magnífiques recitacions de poesies verdaguerianes a cura de les guies i, sense oblidar el necessari clima de bona entesa, l'esmorzar i el dinar al Rest. Fussimanya de Tavèrnoles que va reforçar encara més l'amabilitat i l'amistat que respiren les nostres sortides.

Si voleu fer-vos socis/sòcies empleneu aquesta butlleta o una fotocòpia i envieu-la al Grup d'Estudis d'Esplugues.

En/Na	<input type="text"/>	Telèfon	<input type="text"/>
Adreça	<input type="text"/>		
Població	<input type="text"/>		
CP	<input type="text"/>	correu/e	<input type="text"/>
Estic interessat/da	☐ Fer-me soci/a	☐ Rebre informació activitats	
	Col·laborar com _____		
Quota soci/a: 25 euros l'any	☐ adjunt taló	☐ compte corrent	<input type="text"/>
signatura	<input type="text"/>		

NECESSITEM NOUS SOCIS que ens ajudin en la nostra tasca cultural i de servei a la vila d'Esplugues.

Podeu demanar informació a l'adreça d'aquesta publicació, o bé consultar la pàgina Web que també s'indica, o adreçar-vos a la Sra. Mercè Malaret (tel. 93 371 28 82) o bé a la Sra. Rosa Abós (tel. 609 34 79 90).

Tanmateix, estem a la vostra disposició si voleu una informació directa, els dimarts de 19-21 h. al local del Casal de Cultura Robert Brillas d'Esplugues. Us hi esperem!